

**Wystąpienie Pana Tadeusza Nalewajka, Podsekretarza Stanu w
Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi podczas 39. Konferencji
FAO, 10 czerwca 2015 r., Rzym.**

*Przerwanie spirali ubóstwa i głodu na wsi poprzez wzmocnienie żywotności
obszarów wiejskich: wsparcie socjalne i zrównoważony rozwój rolnictwa
(Breaking the Cycle of Rural Poverty and Hunger by Strengthening Rural
Resilience: Social Protection)*

Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo,

Pragnę serdecznie podziękować za zaproszenie do udziału w 39. Sesji Konferencji FAO. Jest to dla mnie ogromny zaszczyt, gdyż FAO jest ważnym forum wymiany informacji i poglądów w kwestiach dotyczących wyżywienia i rolnictwa.

Żyjemy w czasie kumulowania się globalnej nierównowagi finansowej, handlowej, demograficznej, surowcowej i ekologicznej. Rozpadowi ulega ład świata, który opierał się na filarze państwa narodowego i wciąż nie potrafimy wypracować nowej formy funkcjonowania systemu światowego epoki globalnej. Świat nigdy wcześniej nie musiał stawiać czoła tylu wyzwaniom w tym samym czasie.

Ludzkość musi sprostać ograniczeniom w dostępności ziemi, wody i konwencjonalnej energii. Próbą odpowiedzi na te wyzwania jest koncepcja zrównoważonego rozwoju rolnictwa, która polega na takim wykorzystaniu i konserwacji zasobów naturalnych i takim zorientowaniu technologii i instytucji, które umożliwi zaspokojenie ludzkich potrzeb i przyszłych pokoleń. Jest to zatem rozwój zapewniający rolnictwu żywotność ekonomiczną i społeczną akceptowalność, przy równoczesnej realizacji celów produkcyjnych i ekologicznych. Realizacja koncepcji zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich napotyka jednak na wiele trudności o charakterze socjalnym (niski poziom zamożności mieszkańców), ekonomicznym (ograniczone możliwości inwestycyjne) oraz intelektualnym (niski poziom wykształcenia i świadomości

ekologicznej mieszkańców). Trudności w jej praktycznej realizacji wynikają również z faktu, iż jest to koncepcja próbująca pogodzić często sprzeczne, zwłaszcza w krótkim okresie, cele.

Z doświadczeń krajów wysoko rozwiniętych wynika, że w model rolnictwa rodzinnego ze względów zarówno środowiskowych, społecznych jak i ekonomicznych, najlepiej wpisują się gospodarstwa rodzinne. Znakomita większość gospodarstw rodzinnych to jednak gospodarstwa małe, które z różnych powodów nie są w stanie partycypować w korzyściach płynących z pełnego uczestnictwa w rynku i z tego powodu borykają się z trudną sytuacją dochodową.

Trzeba tu jeszcze raz wyraźnie podkreślić, że jedną z najważniejszych funkcji społecznych pełnionych przez gospodarstwa rodzinne jest ochrona ludności wiejskiej przed ubóstwem. Produkcja rolna na własne potrzeby jest buforem chroniącym przed całkowitym ubóstwem, ponieważ zapewnia przynajmniej skromne zasoby żywności, a niekiedy także niewielki dochód. W sytuacji, gdy nie ma możliwości skorzystania z innych zabezpieczeń – ze względu na słabość systemu opiekuńczego czy wysoki poziom bezrobocia bądź brak miejsc pracy w pobliżu miejsca zamieszkania – tego rodzaju zabezpieczenie staje się szczególnie ważne. W regionach o wysokim bezrobociu gospodarstwa rodzinne stają się nie tylko jedynym dostępnym miejscem zatrudnienia i uzyskiwania dochodów, ale także źródłem żywności dla rodziny, która znalazła się w podobnie trudnych warunkach, ale nie posiada ziemi. Poza tym są one miejscem dającym gwarancję tworzenia się i utrzymywania relacji międzyludzkich, co może sprzyjać budowaniu tak ważnych zasobów kapitału społecznego.

W tym kontekście należy docenić wszystkie inicjatywy, które miały miejsce w roku 2014, ogłoszonym przez Organizację Wyżywienia i Rolnictwa Międzynarodowym Rokiem Rolnictwa Rodzinnego, dzięki którym problematyka rozwoju gospodarstw rodzinnych zyskała na nowo szczególną wagę w dyskusji naukowej i politycznej na całym świecie. Szeroka promocja drobnych rodzinnych gospodarstw jest potrzebna, by zbudować powszechne przekonanie, że cechy typowe

dla gospodarki niskotowarowej, takie jak lokalna produkcja żywności, wysoka bioróżnorodność czy krótkie łańcuchy dostaw to źródło rozwoju obszarów wiejskich, a nie problem gospodarczy. Uczynienie małego gospodarstwa dochodowym jest możliwe, ale zazwyczaj wiąże się z koniecznością ponoszenia nakładów czy zastosowania innowacyjnego podejścia.

Europejski model rolnictwa od lat budowany jest w oparciu o gospodarstwa rodzinne. Postulat zrównoważonego rodzinnego rolnictwa najpełniej objawia się w zmianach, jakie wystąpiły w konstrukcji WPR na lata 2014-2020, gdzie po raz pierwszy konkretna część dopłat przekazana będzie rolnikom za dostarczanie konkretnych dóbr publicznych.

W zreformowanej polityce rolnej europejskiej wspólnoty zwrócono też szczególną uwagę na wsparcie gospodarstw drobnych, mające z jednej strony na celu zwiększenie ich żywotności poprzez lepsze związanie z rynkiem, a z drugiej strony wsparcie w poszukiwaniu dodatkowych źródeł dochodów. Te zmiany są szczególnie istotne dla krajów takich jak Polska, gdzie ok. połowa gospodarstw w Polsce to gospodarstwa drobne, o powierzchni poniżej 5 ha, z których znaczna część ma charakter samozaopatrzeniowy.

Rozwiązywanie zróżnicowanych problemów na obszarach wiejskich wymaga kompleksowego podejścia, na które składa się zabezpieczenie socjalne mieszkańców wsi dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem, szeroki dostęp do edukacji, nowoczesnych technologii, infrastruktury technicznej, wsparcie konkurencyjności gospodarstw rolnych, ochrona przyrody. Dlatego powinno się zwracać coraz większą uwagę na potrzebę integracji instrumentów polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich, polityki społecznej, środowiskowej oraz regionalnej. Kształtowanie takiego zintegrowanego podejścia jest trudne i wymaga wielu analiz oraz wysokiej ekspertyzy. Stąd ważne jest wspieranie międzynarodowych inicjatyw badawczych służących opracowywaniu rekomendacji w tym obszarze i jak najszybsza popularyzacja wyników tych badań.

Warto na koniec podkreślić, że dane dotyczące nierównomiernego rozkładu dochodów są alarmujące – szacuje się, że 1% ludności zarządza obecnie połową bogactwa świata. Jednocześnie w wielu regionach ludność musi wyżywić rodzinę za jednego dolara dziennie. Z historii znamy przykłady tego, jak społeczność biedna, zapomniana i nierozumiana przez syty świat uprzemysłowiony, stawała się gruntem podatnym na radykalne hasła, prowadzące do waśni i wojen, ludzkiego cierpienia. Zapewnienie globalnego bezpieczeństwa żywnościowego i walka z ubóstwem leży w interesie bogatych społeczności i powinno stać się priorytetem działań najważniejszych globalnych decydentów.

10 June 2015 Plenary Floor Statement

by

Mr Tadeusz Nalewajk

Under-Secretary of State for Agriculture and Rural Development of Poland

Mr. President, ladies and gentlemen, let me begin by expressing my gratitude for inviting me to participate in the 39th Session of the FAO Conference. It's a great honor to me because FAO is an important forum for sharing information and views in the areas related to food and agriculture.

We are living in the times of accumulating imbalances in terms of finance, commerce, demographic resources, and ecology. In fact, we are observing the world order which used to be structured around the pillar of nation states coming down and we are not able to work out a new forum for the functioning of the world system of the global age. The world has never before had to face so many challenges at one time, so humanity needs to deal with constraints in the access to land, water, and conventional energy. An attempt to provide an answer to these challenges in the concept of sustainable agriculture which constitutes in the years of natural resources and orientation of technologies and institutions which will allow to satisfy the needs of present and future generations. So it is therefore a development that ensures economic liability of agriculture, its social acceptability, while working towards objectives in the areas of production and ecology. Implementation of the sustainable development of agriculture in rural areas encounters, however, multiple difficulties of social nature; for example, low levels of wealth among the residents of economic nature, limited investment capacities, and intellectual nature such as low levels of education and ecological awareness. Difficulties in this practical implementation are also based in the fact that this concept tries to reconcile frequently contradictory objectives, especially in the short time perspective.

The experience of highly developed countries indicates that the model of family farming could offer a way out for environmental, social, and economic reasons. A great majority of family farms are unfortunately small farms which, for various reasons, are not able to participate in the benefits that come from the full participation in the market, and this is why they experience financial difficulties. It needs, however, to be emphasized once again that one of the most important social functions of family farms is the protection of rural population against poverty. Agriculture production for own purposes is a buffer that prevents against extreme poverty because it ensures at least modest provisions of food and sometimes a modest income, too. In a situation where it is not possible to use other instruments due to the weakness of the welfare state system or high unemployment rate or absence of jobs near the place of residence, this type of security becomes very important. In the areas with high unemployment rates, family farms are not only the only sources of employment available, but also the source of food for those family members who are in similarly difficult situation but do not own land. Moreover, family farms guarantee that interpersonal relations are formed and maintained which might facilitate the creation of social capital whose value cannot be really overstated.

In this context, we need to appreciate all the initiatives that we saw in the year 2014, the Year of Family Farming according to UN Food and Agriculture Organization. All those initiatives made the development of family farms the topic of discussions in the scientific and political circles all over the world.

Extensive promotion of small family farms is necessary in order to build a common conviction that the typical characteristics of semi-subsistence farming such as local food production, high biodiversity, or short supply chains could be the source of development of rural areas rather than an economic problem.

It is possible to make a small farm profitable but it often involves extra costs or requires an innovative approach is supplied. The European model of agriculture has been based on family farms for years. The call for sustainable family farming is best reflected in the changes to the structure of the common agricultural policy for the years 2014-2020 where for the first time, a substantial portion of the subsidies will be granted to farmers for the delivery of specific public goods.

The reform to European agricultural policy also pays particular attention to supporting small farms which is on one hand, intended to increase the viability through better connections with the market and on the other hand, to support them in the search for additional sources of income.

These changes are even more important from countries such as Poland where about half of farms are small farms whose area is less than five hectares and which are mostly subsistence farms.

Resolution of diversified problems in the rural areas requires a comprehensive approach consisting in ensuring social security to rural residents affected by risk of poverty, broad access to education, modern technologies, technical infrastructure, and environmental protection.

This is why we should pay more and more attention to integrating the instruments of agricultural policy, rural development policy, social policy, environmental policy, and regional policy. Formation of such an integrated approach is difficult and requires multiple analysis and high level of expertise. This is why it is important to support international research initiatives intended to prepare recommendations for this area and to popularize the research results as fast as possible.

To conclude, this is worthwhile to stress that the data on the uneven distribution of income is truly alarming. It is estimated that just 1% of the population is currently in control of half of the world's wealth. At the same time, people in many regions must feed their families for one dollar a day, and history offers plenty of examples when poor forgotten societies that were not understood by the satiated industrial world became susceptible to radical slogans leading to conflicts, wars, and human suffering.

Therefore, ensuring global food security and fighting against poverty lies in the good interest of free societies and should become the priority action undertaken by major global decision makers. At the same time, Poland expects that FAO will devote sufficient attention to the issue of resistance of microorganisms – to micro bio agents which will be reflected in its work plan and the battle.